

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

FORSVARSMINISTERIETS PROCESBEDRAGERI I ØSTRE LANDSRET VEDR. IRAK TORTUR-SAGEN.

Materialesamling til pressemødet torsdag d. 18. oktober 2012

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

2

Østre Landsret, 7. afdeling
Bredgade 59
1260 København

K O P I

J.nr. 600096

PROCESSKRIFT 5

(17. oktober 2012)

Sagsøgte usande oplysninger. Ulovlig procesførsel.

i sagerne B-3421-11,
B-397-12 og B-1162-12:

(1)

(v/ advokat Christian Harlang)

og

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

samt

(7)

(8)

(9)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K
(v/ Kammeradvokaten v/ adv. Peter
Biering)

Sagsøgers hidtidige processtof fastholdes. I øvrigt bemærkes følgende:

Dette processkrift afgives, idet sagsøgerne har konstateret, at sagsøgte under nærværende sag overfor Østre Landsret og sagsøgerne har afgivet usande oplysninger om, at filmoptagelser under operation "Green Desert" ikke er foretaget af sagsøgte.

Nedenfor dokumenteres, at dette er usandt.

SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING:

Af sagsøgtes processkrift A, pkt. 2.4, fremgår:

"2.4   Direktiver eller vejledninger gældende mellem juni og december 2004 for optagelse af foto- og videodokumentation under militære operationer (dokument nr. 7).

I sagsen anmodede sagsøgeren ved skrivelse af 23. januar 2012 Forsvarsministeriet om at oplyse, '1) om der i november 2004 var truffet bestemmelser af Forsvarskommandoen (og/eller instanser herunder) om billede-/lyd-optagelser af militære aktioner, gældende

*indenfor Basra-området' og '2) om der blev foretaget optagelser af den aktion af 25. november 2004, som sagen omhandler.', jf. **bilag AC.***

*Ved skrivelse af 27. januar 2012 oplyste Forsvarsministeriet, at ministeriet fra Forsvarskommandoen havde indhentet oplysninger om, at der ikke i november 2004 var fastsat regler om billed- og lydoptagelser, jf. **bilag AD.***

Forsvarskommandoen oplyste endvidere, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Dessert den 25. november 2004. Endelig fremsendte Forsvarsministeriet Forsvarskommandoens besvarelse af 15. december 2011 af en henvendelse fra en journalist vedrørende Operation Green Desert, jf. bilag til skrivelse af 27. januar 2010, hvor Forsvarskommandoen på baggrund af undersøgelser kunne oplyse, at 'forsvaret ikke har foretaget filmoptagelser under gennemførelsen af Operation Green Desert i Al-Zubair i Irak den 25. november 2004.'

Herunder har advokat Christian Harlang ved mail af 13. februar 2012, jf. bilag AA endvidere anmodet Forsvarskommandoen om aktindsigt i direktiver eller vejledninger for foto- og videodokumentation mellem juni og december 2004.

*Forsvarskommandoen oplyste i den forbindelse, at der under operationen ikke var mulighed for at foretage foto- og videodokumentation, hvorfor der ikke var udgivet direktiver herom, jf. **bilag Z, side 7.**"*

De ovennævnte bilag AC, AD, og Z gennemgås i det følgende:

Af sagsøgte bilag AC (som er sagsøgers skrivelse af 23. januar 2012 til sagsøgte), fremgår:

"I forbindelse med den offentlige omtale af sagen er jeg kommet i besiddelse af oplysninger, der foranlediger mig til at anmode sagsøgte om hurtigt at tilsende sagsøgeren følgende oplysninger/materiale:

- 1) Om der i november 2004 var truffet bestemmelser af Forsvarskommandoen (og/eller instanser herunder) om billed-/lydoptagelser af militære aktioner, gældende inden for Basra-området?*
- 2) Om der blev foretaget optagelser af den aktion af 25. november 2004, som sagen omhandler?*
- 3) I bekræftende fald ønskes fuldstændig indsigt med alt henhørende under 1) og 2), inklusive vedkommende optagelser.*

Af sagsøgtes bilag AD (sagsøgtes svar af 27. januar 2012 på den umiddelbart ovenfor nævnte skrivelse), fremgår:

"Til besvarelse af Deres anmodning af 23. januar 2012 om modtagelse af oplysninger og materiale relaterende til Forsvarskommandoen brug af billed- og lydoptagelser under militær aktioner i Basra området har Forsvarskommandoen oplyst, at der ikke i november 2004 var fastsat regler om billed- og lydoptagelser.

Forsvarskommandoen har endvidere oplyst, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Desert den 25. november 2004.

I den forbindelse fremsender jeg til orientering Forsvarskommandoens besvarelse af 15. december 2011 af en henvendelse fra en journalist vedrørende Operation Green Desert."

I skrivelsen af 15. december 2011, der indgår i sagsøgtes bilag AD, meddeler Forsvarskommandoen:

"På baggrund af din henvendelse til Forsvarskommandoen er de forhold, der er beskrevet i din mail blevet undersøgt.

Det kan på baggrund af den gennemførte undersøgelse oplyses, at forsvaret ikke har foretaget filmoptagelser under gennemførelsen af Operation Green Desert i Al-Zubair i Irak den 25. november 2004.

Det kan dog ikke udelukkes, at enkeltpersoner på eget initiativ har foretaget private videooptagelser. Forsvaret er ikke bekendt med eksistensen af sådanne private optagelser fra Operation Green Desert."

Af det ovenfor nævnte bilag Z, s.7 fremgår:

"Den Danske Bataljon havde ikke mulighed for at foretage foto- og videodokumentation af operationers gennemførelse, hvorfor der ikke var udgivet direktiver for dette.

Det fremgår dog af et punkt i Hærens Operative Kommandos direktiv til chefen for den danske bataljon, at man i forbindelse med tilbageholdelse om muligt skal foretage billeddokumentation af den tilbageholdte."

I svarskrift af 16. maj 2012 i sagsnr. B-1162-12 pkt. 3, s. 5 har sagsøgte gentaget oplysningen om, at der ikke under operation Green Desert blev foretaget billed- og lydoptagelser:

"Forsvarsministeriet har endvidere ved skrivelse af 27. januar 2012 til sagsøgeren i -sagen oplyst, at der ikke under operation Green Desert blev foretaget billed- og lydoptagelser. Denne skrivelse er fremlagt som bilag AD ved processkrift A i og -sagerne."

Sagsøgerne er blevet bekendt med, at der i modstrid med ovennævnte oplysninger, som sagsøgte, har meddelt Østre Landsret og sagsøgerne under nærværende retssag, blev foretaget billed- og lydoptagelser under operation Green Desert.

Anders Kærgaard, tidl. officer i Forsvaret, har oplyst og bekræftet, at sådanne billed- og lydoptagelser netop fandt sted under operation Green Desert, jf. erklæring af 10. oktober 2012, der er sålydende:

"Undertegnede Anders Koustrup Kærgaard skal hermed bekræfte følgende:

Som efterretningsofficer befandt jeg mig i tidsrummet august 2004 til januar 2005 i Irak. Mit primære ansvarsområde var Az Zubayr, hvor operation "Green Desert" fandt sted.

Min overordnede var Oberst John Dalby.

Onsdag d. 24. november 2004 meddelte Oberst Dalby mig, at DANBN (den danske bataljon, i Irak) havde modtaget en anmodning fra de irakiske sikkerhedsstyrker om bistand til en "arrest and search" operation.

Jeg foretog samme dag forskellige nødvendige efterretningsmæssige undersøgelser. Senere samme dag ca. kl. 18 lokal tid meddelte jeg Oberst Dalby, at jeg fandt at de irakiske efterretninger efter alt at dømme var fejlagtige, og jeg vurderede dem til at være en del af et internt irakisk opgør. Oberst Dalbys reaktion var, at den til den følgende dag planlagte operation

"Green Desert" alligevel skulle gennemføres, idet den var initieret af de irakiske sikkerhedsstyrker.

I forbindelse med operationen blev der optaget film med minimum to kameraer, der netop var tilgået bataljonen som en del af en Combat Camera Team-pakke.

Jeg er bekendt med, at Forsvarsministeriet bl. a. har oplyst følgende i den retssag, der er anlagt mod ministeriet af 11 irakere om erstatning for tortur, m.v., i forlængelse af deres tilbageholdelse under operation "Green Desert":

Forsvarsministeriets skrivelse af 27. januar 2012, fremlagt i retssagen som bilag AD:

"Forsvarskommandoen har endvidere oplyst, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Desert den 25. november 2004."

Kammeradvokatens svarskrift af 16. maj 2012:

"Forsvarsministeriet har endvidere ved skrivelse af 27. januar 2012 til sagsøgeren i Brak-sagen oplyst, at der ikke under operation Green Desert blev foretaget billed- og lydoptagelser. Denne skrivelse er fremlagt som bilag AD ved processkrift A i og -sagerne."

Dette er usandt, idet der i et bilag til befalingen for operation "Green Desert" udtrykkeligt blev befalet for tildeling af combat camera-materiel til underafdelingerne til dokumentation af operation "Green Desert".

Efter afslutningen på operationen gennemser en af mine kollegaer samme dag en filmoptagelse, som han har foretaget med tildelte videokameramateriale. Filmoptagelsen viser overgreb på irakiske

fanger og viser ligeledes danske soldater, der ikke griber ind. Min kollega udtaler, at "de [de tilbageholdte irakere] fik tæsk". Da min kollega har forladt lokalet, tager jeg førnævnte båndmateriale og går med det samme ind til chefen for bataljonen, Oberst John Dalby, og gør ham opmærksom på indholdet på båndet, og foreviser det for ham.

Efter at have set båndet, spørger John Dalby mig, om jeg kan bære det ansvar, at den danske bataljon som følge af den dokumenterede hændelse vil blive trukket ud af Irak, umiddelbart forud for de første irakiske demokratiske valg? Efter overvejelse beslutter jeg mig for, at det på daværende tidspunkt var afgørende for den demokratiske proces i Irak og den lokale civile befolkning, at den danske bataljon på daværende tidspunkt forblev i Irak for at yde sikkerhed."

Anders Koustrup Kærgaards erklæring fremlægges som sagens **bilag 38**, og han agtes afhørt som vidne under hovedforhandlingen.

Den ovenfor i Anders Koustrup Kærgaards erklæring nævnte film fra operation "Green Desert" dokumenterer, at:

- (1) Den danske bataljon foretog filmoptagelser af operation "Green Desert".
- (2) Overgreb og mishandling af tilbageholdte irakere fandt sted under operationen.
- (3) De i operationen deltagende danske soldater ikke greb ind overfor overgrebene og mishandlingen.

Filmen fremlægges som sagens **bilag 39**.

Sagsøgte **opfordres (15)** til at oplyse om rigtigheden af hvert af de 3 ovenstående udsagn bestrides. Såfremt dette måtte være tilfældet, vil

sagsøgerne foranledige filmen afspillet i Østre Landsret under hovedforhandlingen.

PROCESSUELLE OPFORDRINGER:

Sagsøgte **opfordres (16)** til at fremlægge kopi af bilag til befalingen for operation Green Desert, hvoraf fremgår fordeling af combat camera-materiel fra staben til underafdelingerne under operation Green Desert d. 25. november 2004.

Sagsøgte **opfordres (17)** endvidere til at fremlægge samtlige øvrige filmoptagelser foretaget under operation "Green Desert".

Yderligere processtof forbeholdes.

København, den 17. oktober 2012

Christian Harlang

Undertegnede Anders Koustrup Kærgaard skal hermed bekræfte følgende:

Som efterretningsofficer befandt jeg mig i tidsrummet august 2004 til januar 2005 i Irak. Mit primære ansvarsområde var Az Zubayr, hvor operation "Green Desert" fandt sted.

Min overordnede var Oberst John Dalby.

Onsdag d. 24. november 2004 meddelte Oberst Dalby mig, at DANBN (den danske bataljon, i Irak) havde modtaget en anmodning fra de irakiske sikkerhedsstyrker om bistand til en "arrest and search" operation.

Jeg foretog samme dag forskellige nødvendige efterretningsmæssige undersøgelser. Senere samme dag ca. kl. 18 lokal tid meddelte jeg Oberst Dalby, at jeg fandt at de irakiske efterretninger efter alt at dømme var fejlagtige, og jeg vurderede dem til at være en del af et internt irakisk opgør. Oberst Dalbys reaktion var, at den til den følgende dag planlagte operation "Green Desert" alligevel skulle gennemføres, idet den var initieret af de irakiske sikkerhedsstyrker.

I forbindelse med operationen blev der optaget film med minimum to kameraer, der netop var tilgået bataljonen som en del af en Combat Camera Team-pakke.

Jeg er bekendt med, at Forsvarsministeriet bl. a. har oplyst følgende i den retssag, der er anlagt mod ministeriet af 11 irakere om erstatning for tortur, m.v., i forlængelse af deres tilbageholdelse under operation "Green Desert":

Forsvarsministeriets skrivelse af 27. januar 2012, fremlagt i retssagen som bilag AD:

"Forsvarskommandoen har endvidere oplyst, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Desert den 25. november 2004."

10.10.12

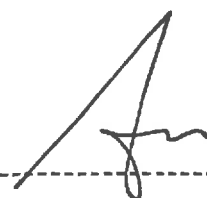
Kammeradvokatens svarskrift af 16. maj 2012:

"Forsvarsministeriet har endvidere ved skrivelse af 27. januar 2012 til sagsøgeren i Brak-sagen oplyst, at der ikke under operation Green Desert blev foretaget billed- og lydoptagelser. Denne skrivelse er fremlagt som bilag AD ved processkrift A i Brak og Sahel-sagerne."

Dette er usandt, idet der i et bilag til befalingen for operation "Green Desert" udtrykkeligt blev befalet for tildeling af combat camera-materiel til underafdelingerne til dokumentation af operation "Green Desert".

Efter afslutningen på operationen gennemser en af mine kollegaer samme dag en filmoptagelse, som han har foretaget med tildelte videokameramateriale. Filmoptagelsen viser overgreb på irakiske fanger og viser ligeledes danske soldater, der ikke griber ind. Min kollega udtaler, at "de [de tilbageholdte irakere] fik tæsk". Da min kollega har forladt lokalet, tager jeg førnævnte båndmateriale og går med det samme ind til chefen for bataljonen, Oberst John Dalby, og gør ham opmærksom på indholdet på båndet, og foreviser det for ham.

Efter at have set båndet, spørger John Dalby mig, om jeg kan bære det ansvar, at den danske bataljon som følge af den dokumenterede hændelse vil blive trukket ud af Irak, umiddelbart forud for de første irakiske demokratiske valg? Efter overvejelse beslutter jeg mig for, at det på daværende tidspunkt var afgørende for den demokratiske proces i Irak og den lokale civile befolkning, at den danske bataljon på daværende tidspunkt forblev i Irak for at yde sikkerhed.

----- 10.10.12

Anders Koustrup Kærgaard,
d. 10. oktober 2012

30. APRIL 2012

J.nr.: 7501564 + 7503117

BIE/RHO/ACP

UDDRAG

Processkrift A

Til

Østre Landsret, 7. afd.

I sag nr. B-3421-11

1.

(sagsøger 1)

c/o Advokatfirma Christian Harlang

Nytorv 5

1450 København K

(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet

Holmens Kanal 42

1060 København K

(Kammeradvokaten v/ advokat Peter Biering)

og i sag nr. B-397-12:

1.

(sagsøger 1)

2.

(sagsøger 2)

3.

(sagsøger 3)

4.

(sagsøger 4)

5.

(sagsøger 5)

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at tilsynsrapporten ikke har nogen relevans for landsrettens stillingtagen til sagsøgerens påstand, jf. duplikken, side 12.

2.2 De såkaldte "target packs" for Operation Green Desert (dokument nr. 5)

Advokat Christian Harlang anmodede ved mail af 13. februar 2012, jf. bilag AA, Forsvarskommandoen om aktindsigt i "target packs" for Operation Green Desert.

Ved bilag til skrivelse af 15. februar fra Forsvarskommandoen, jf. bilag Z, side 6, har Forsvarskommandoen oplyst, at dokumentet ikke er underlagt aktindsigt, af "*hensyn til rigets forsvar*", jf. offentlighedslovens § 13, stk. 1, idet dokumentet indeholder efterretningsmæssige oplysninger.

2.3 Indsigt i kommunikationen på den danske bataljons intranet i perioden november - december 2004 (dokument nr. 6)

Ved mail af 13. februar 2012, jf. bilag AA, anmodede advokat Christian Harlang endvidere Forsvarskommandoen om indsigt i kommunikationen på den danske bataljons intranet i perioden august-december 2004.

Forsvarskommandoen bemærkede hertil, at kommunikationen grundet dennes interne natur som udgangspunkt ikke var omfattet af adgangen til aktindsigt i medfør af offentlighedslovens § 7, jf. bilag Z, side 6.

Herudover oplyste Forsvarskommandoen, at "*det ikke [vil] være muligt at udlevere den interne kommunikation på bataljonens intranet, idet forsvaret ikke gemmer denne kommunikation i længere tid.*"

2.4 Direktiver eller vejledninger gældende mellem juni og december 2004 for optagelse af foto- og videodokumentation under militære operationer (dokument nr. 7)

I -sagen anmodede sagsøgeren ved skrivelse af 23. januar 2012 Forsvarsministeriet om at oplyse, "*1) om der i november 2004 var truffet bestemmelser af Forsvarskommandoen (og/eller instanser herunder) om billed-/lyd-optagelser af militære aktioner, gældende inden for Basra-området*" og "*2) om der blev foretaget optagelser af den aktion af 25. november 2004, som sagen omhandler.*", jf. bilag AC.

Ved skrivelse af 27. januar 2012 oplyste Forsvarsministeriet, at ministeriet fra Forsvarskommandoen havde indhentet oplysninger om, at der ikke i november 2004 var fastsat regler om billed- og lydoptagelser, jf. bilag AD.

Forsvarskommandoen oplyste endvidere, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Desert den 25. november 2004. Endelig fremsendte Forsvarsministeriet Forsvarskommandoens besvarelse af 15. december 2011 af en henvendelse fra en journalist vedrørende Operation Green Desert, jf. bilag til skrivelse af 27. januar 2010, hvor Forsvarskommandoen på baggrund af undersøgelser kunne oplyse, at *"forsvaret ikke har foretaget filmoptagelser under gennemførelsen af Operation Green Desert i Al-Zubair i Irak den 25. november 2004."*

Herudover har advokat Christian Harlang ved mail af 13. februar 2012, jf. bilag AA endvidere anmodet Forsvarskommandoen om aktindsigt i direktiver eller vejledninger for foto- og videodokumentation mellem juni og december 2004.

Forsvarskommandoen oplyste i den forbindelse, at der under operationen ikke var mulighed for at foretage foto- og videodokumentation, hvorfor der ikke var udgivet direktiver herom, jf. bilag Z, side 7.

2.5 Registreringslister over tilbageholdte i perioden 24.-26. november 2004 (dokument nr. 8)

Ved replik i -sagen opfordrede (4) sagsøgeren til at fremlægge registreringslister over tilbageholdte i perioden 24. november - 26. november 2004.

Hertil bemærkede Forsvarsministeriet, at danske styrker ikke har registreret tilbageholdelser i denne periode, hvorfor danske styrker ikke har udarbejdet lister, jf. duplik af 2. marts 2012, side 11.

2.6 Forsvarskommandoens direktiver om magtanvendelse for hele den periode, danske styrker opholdt sig i Irak (dokument nr. 9)

Forsvarsministeriet har i -sagen ved svarskriftet af 2. marts 2011 som bilag F fremlagt en række dokumenter om de juridiske aspekter ved danske styrkers ophold i Irak, herunder Forsvarskommandoens direktiv vedrørende juridiske aspekter af Danmarks deltagelse i Den Multinationale Styrke i Irak med underbilag 1, direktiv for magtanvendelse for DANCON Irak, jf. bilag F, side 14. Direktivet vedrører det for disse sager relevante handlingsforløb.

Det bemærkes, at sagsøgeren endvidere den 22. september 2011 modtog aktindsigt i de som bilag F fremlagte dokumenter.

2.7 DANCON's Rules of Engagement for hele den periode, danske styrker opholdt sig i Irak (dokument nr. 10)

Forsvarsministeriet har i -sagen ved svarskriftet af 2. marts 2011 som bilag E fremlagt "Rules of Engagement" for de danske styrker i Irak fra juni 2004. De fremlagte "Rules of Engagement" vedrører det for disse sager relevante handlingsforløb.

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANGMODTAGET
SERVICECENTERET

24 JAN. 2012

Kammeradvokaten
Vester Farimagsgade 23
1606 København V

Sendt per alm. post samt
fax: 33 15 61 15

23. januar 2012
J.nr. 600096
CHA/CFJ

Vedr. Deres j.nr. 7501564 -

mod Forsvarsministeriet

Hermed skal jeg bemærke, at sagsøgeren fortsat er uden fyldestgørende svar på vor skrivelse af 30. f.m. angående Forsvarschefens brev til Forsvarsministeren af 19. eller 20. december 2011, m.v. i betragtning af, at fristen for replik er d. 27. ds. går jeg ud fra, at en fyldestgørende besvarelse vil foreligge en af de allernærmeste dage.

I forbindelse med den offentlige omtale af sagen er jeg kommet i besiddelse af oplysninger, der foranlediger mig til at anmode sagsøgte om hurtigt at tilsende sagsøgeren følgende oplysninger/materiale:

- 1) Om der i november 2004 var truffet bestemmelser af Forsvarskommandoen (og/eller instanser herunder) om billed-/lyd-optagelser af militære aktioner, gældende inden for Basra-området?
- 2) Om der blev foretaget optagelser af den aktion af 25. november 2004, som sagen omhandler?
- 3) I bekræftende fald ønskes fuldstændig indsigt med alt henhørende under 1) og 2), inklusive vedkommende optagelser.

Kopi af nærværende skrivelse tilgår Østre Landsret, jf. vedlagte skrivelse af d.d. til landsretten.

Med venlig hilsen

/Christian Harlang
 ADV. FM.

27. JANUAR 2012

J.nr.: 7501564 BIE/hk

Hanne Kjær
hk@kammeradvokaten.dk
Direkte +45 72 30 73 43
Mobil +45 25 10 05 52

Pr. email harlang@harlanglaw.dk og med post
Advokat Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København K

Deres j.nr. 600096 - Qa

mod Forsvarsministeriet

Til besvarelse af Deres anmodning af 23. januar 2012 om modtagelse af oplysninger og materiale relaterende til Forsvarskommandoens brug af billed- og lydoptagelser under militære aktioner i Basra området har Forsvarskommandoen oplyst, at der ikke i november 2004 var fastsat regler om billed- og lydoptagelser.

Forsvarskommandoen har endvidere oplyst, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under Operation Green Desert den 25. november 2004.

I den forbindelse fremsender jeg til orientering Forsvarskommandoens besvarelse af 15. december 2011 af en henvendelse fra en journalist vedrørende Operation Green Desert.

Kopi af dette brev er samtidig sendt til Østre Landsret.

Med venlig hilsen
Kammeradvokaten

✓ Peter Biering
— Advokat

FRIGIVET TIL INTERNETTET

FORSVARSKOMMANDOEN

FKO-KORSEK

U

04.10

2011/009377 - 486498

2011-12-15

(Bedes anført ved henvendelser)

III

Eft:
Hærens Operative Kommando

Emne:
Besvarelse af din borgerhenvendelse vedrørende Operation Green Desert.

Ref.:
Din mail af 08. december 2011 kl. 1450

På baggrund af din henvendelse til Forsvarskommandoen er de forhold, der er beskrevet i din mail blevet undersøgt.

Det kan på baggrund af den gennemførte undersøgelse oplyses, at forsvaret ikke har foretaget filmoptagelser under gennemførelsen af Operation Green Desert i Al-Zubair i Irak den 25. november 2004.

Det kan dog ikke udelukkes, at enkeltpersoner på eget initiativ har foretaget private videooptagelser. Forsvaret er ikke bekendt med eksistensen af sådanne private optagelser fra Operation Green Desert.

Dit konkrete spørgsmål vedrørende Irak-redegørelsen er besvaret ved separat mail fra Forsvarskommandoens Presseelement.

Postadresse
Postboks 2153
1016 København K

Besøgsadresse
Dannebrogsgade 1
1434 København K.

Telefon
4967 4667
Gennemvalg:
4667 3012

Telefax
4589 0740

Internet
www.forsvaret.dk
fko@mail.dk

FRIGIVET TIL INTERNETTET

FRIGIVET TIL INTERNETTET

Såfremt du måtte have yderligere spørgsmål, i relation til Operation Green Desert, er du velkommen til at tage kontakt til orlogskaptajn Per Moll Petersen, telefon 45 67 30 12.

E.b.

NIELS TØNNING
oberstløjtnant
Chef for Koordinationssektionen

UDDRAG

Bilag til Forsvarskommandoens skrivelse 2012/001467-552140

**Forsvarskommandoens svar på afklarende spørgsmål
samt anmodning om aktindsigt**

1. AFKLARENDE SPØRGSMÅL Forklaring af betegnelsen DANBAT.

Svar: DANBAT er en forkortelse for den danske bataljon.

Forklaring af betegnelsen DANBN.

Svar: DANBN er en britisk forkortelse for den danske bataljon. I britisk militær terminologi forkortes en bataljon "Bn"

Forklaring af betegnelsen O-gruppen (SITREP 24. NOV 2004).

Svar: "O-gruppen" er "Operationsgruppen" - en gruppe af chefer i bataljonen. Typisk vil bataljonschefen, cheferne for alle bataljonens dispositionsenheder samt sektionscheferne i staben indgå i O-gruppen.

Forklaring af betegnelsen SPJESK (DOK 458002).

Svar: SPJESK er en forkortelse for spejdereskadron. Spejdereskadronen er en af de underafdelinger, der indgår i den danske bataljon.

Forklaring af betegnelsen BG (DOK 458002).

Svar: BG er en britisk forkortelse for Battle Group. En battle group er en enhed af bataljonsstørrelse, der er sammensat af enheder af forskellig type.

Forklaring af betegnelsen BTN O-GRP (DOK 458002).

Svar: I dansk militær terminologi er BTN en forkortelse for bataljon. Betegnelsen betyder således bataljonens O-gruppe. For forklaring af O-gruppe se ovenfor.

Forklaring af betegnelsen ESK (DOK 458002).

Svar: ESK er en eskadron. Eskadron er en underafdeling ligesom et kompagni, men er i hæren opstillet af et rytterregiment (Gardehusarregimentet eller Dragonregimentet). Betegnelsen anvendes i hæren om kampvognsenheder, opklaringsenheder og spejderenheder.

Forklaring af betegnelsen ESK C/S (DOK 458002).

Svar: Forkortelsen betyder "eskadronens call sign" Call sign er et britisk udtryk for kaldetal - den betegnelse, som en enhed har på radionettet. I det konkrete tilfælde betyder betegnelsen, at en af eskadronens enheder har foretaget sig et eller andet.

Forklaring af betegnelsen CH (DOK 458002).

Direktiver eller vejledninger for foto- og videodokumentation mellem juni og december 2004

Svar: Den danske bataljon havde ikke mulighed for at foretage foto- og videodokumentation af operationers gennemførelse, hvorfor der ikke var udgivet direktiver for dette.

Det fremgår dog af et punkt i Hærens Operative Kommandos direktiv til chefen for den danske bataljon, at man i forbindelse med tilbageholdelse om muligt skal foretage billedokumentation af den tilbageholdte.

Formuleringen om billedokumentation lyder:

"DANCON fremsender fremadrettet statusrapport pr. 2. sidste hverdag i måneden til HOK og gennemfører registrering af alle tilbageholdte/internerede ved DANCON.

Registrering skal dække:

- Hvem der er tilbageholdt om muligt med billedokumentation."

Såfremt du ønsker indsigt i hele denne akt, bedes du oplyse Forsvarskommandoen herom.

16. MAJ 2012

J.nr.: 7503706 BIE/RHO/ACP

UDDRAG

Svarskrift

Til

Østre Landsret, 7. afdeling

I sag nr. B-1162-12

1.
(sagsøger 1)
2.
(sagsøger 2)
3.
(sagsøger 3)
c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København K
(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K
(Kammeradvokaten v/advokat Peter Biering)

møder jeg for sagsøgte og nedlægger følgende

Påstande

Principal: Afvisning

Subsidiært: Frifindelse

Forsvarsministeriet har endvidere ved skrivelse af 27. januar 2012 til sagsøgeren i Brak-sagen oplyst, at der ikke under operation Green Desert blev foretaget billed- og lydoptagelser. Denne skrivelse er fremlagt som bilag AD ved processkrift A i sagerne.

På baggrund af stævningens oplysninger synes sagsøger 1, 2 og 3 at være blevet tilbageholdt ved mål 1. Mål 1 udgjorde re afstand fra "Akka-basen", også kaldet Camp Chindit.

Af stævningen fremgår endvidere, at sagsøger 1, K. og sagsøger 2, den 25. november 2004 om morgenen blev tilbageholdt Akka-basen, også kaldet Camp Chindit. Sagsøger 3 blev tilbageholdt i base Shaibah Logistics Base, og samme dag ca. kl. 16.30 overført til Al-Shu'oon fængslet ("The Serious Crimes Unit").

Det fremgår endvidere, at sagsøgerne har været indsat i Al-Tasferat, uden at de præcise tidspunkter for disse ophold er oplyst. Ifølge stævningen blev sagsøger 1 og 2 løsladt efter ca. 70 dage, dvs. ca. den 2. februar 2005.

Sagsøger 3, blev ifølge stævningen ligeledes tilbageholdt den 25. november 2004 om morgenen og kørt til Akka-basen, også kaldet Camp Chindit. Herefter blev sagsøger kørt til den britiske base Shaibah Logistics Base, og samme dag ca. kl. 16.30 overført til Al-Shu'oon fængslet. Det fremgår ikke af stævningen, hvornår sagsøger 3 blev løsladt.

Sagsøgernes fremstilling af de faktiske omstændigheder i sagen er på flere punkter mangelfuld og stemmer ligeledes ikke overens med faktiske oplysninger fra sagsøgerne i Brak og Sahel m.fl. sagerne.

Sagsfremstillingen for sagsøger 1-3, herunder navnlig sagsøger 2-3 indeholder ikke præcise oplysninger om varigheden og kronologien af opholdene i henholdsvis Al Shu'oon politistationen og Al-Tasferat detentionen. Det fremgår endvidere ikke, hvornår sagsøger 3 blev løsladt.

Sagsøger 3 har i stævningen, side 21 anført, at han på 7. dage - efter opholdet i Al Shu'oon fængslet - blev stillet for en dommer i Makala.

Sagsøger 3 opfordres (A3) til at oplyse, hvad "Makala" er, idet Forsvarskommandoen har oplyst, at man ikke har kendskab til en by i Basra-området ved navn Makala.

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

25

Københavns Byret
Domhuset, Nytorv
1450 København K.

UDDRAG

16. marts 2012

STÆVNING

Som advokat for

(7)

(8)

(9)

(v/advokat Christian Harlang)

indstævner jeg herved

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Under nærværende sag giver jeg møde for sagsøgerne for hvem der nedlægges følgende:

8. DET SAGSØGTE FORSVARSMINISTERIUMS ULOVLIGE PROCESFØRELSE.

Beklageligvis har søgsmålene vedrørende sagsøger(1) til og med sagsøger(6) igennem de nu passerede mere end 6 måneder været udsat for konsekvente og systematiske krænkelse af sagsøgtens forpligtelser til som offentlig myndighed at bidrage loyalt og fair til sagens oplysning. Samtidig har processtrategien – udført af Kammeradvokaten under dennes anvendelse af offentlige ressourcer - i øvrigt bestået i en mængde for sagsøgerne belastende forsøg på at besværliggøre og trainere sagen. Man gemmer på oplysninger og bestrider systematisk nærmest alt, uanset at det er det offentlige, der sidder inde med oplysningerne og har adgang til at tilgodese en ordentlig og dækkende oplysning af sagen.

Der foreligger klart et ulovligt misbrug af sagsøgtens position med Kammeradvokatens metoder som værktøj.

I betragtning af sagens særegne karakter må det fremhæves, at sagsøgte således yderligere pådrager sig et ansvar ved ikke alene:

- at have været ansvarlig, direkte og indirekte i 2004 og 2005 for civile irakers langvarige og omfattende, alvorlige tortur, men også
- at fortsætte retskrænkelserne i 2011 og 2012 ved at forsøge at hindre dem adgang til retfærdig rettergang, jf. danske forvaltningsretlige normer herfor, dansk lovgivning og gældende international konvention, herunder Den Europæiske Menneskeretskonventions artikel 3 og artikel 6 samt de internationale forpligtelser, som fremgår af Danmarks tiltrædelse af bl.a. FN-konventionen om tortur.

Det er ganske uacceptabelt, at man fra sagsøgtens side spekulerer i de ulige ressourcemæssige forhold og herunder sagsøgernes svaghed.

Det stemmer ikke med de civilisatoriske krav, som den danske retsstat er baseret på og som er universel gældende som lov og ret.

På denne baggrund skal sagsøgerne også i nærværende stævning fremkomme med følgende:

9.ENERELLE BEMÆRKNINGER VEDRØRENDE SAGSØGTES PROCESFØRELSE.

9.1 Den sagsøgte stat er som procespart forpligtet til loyal procesførelse.

Ifølge det foreliggende retsgrundlag bestående af forfatningsretlige, forvaltningsretlige og procesretlige regler samt forpligtelser i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6 og andre internationale regler er sagsøgte forpligtet til at overholde følgende:

Oplyse sagen kontradiktorisk og herunder blandt andet følgende:

A. Tage stilling til om rigtigheden af oplysninger, som sagsøgeren har fremlagt bestrides, helt eller delvis.

B. Tilvejebringe supplerende oplysninger som kan tjene til en loyal oplysning af sagen

Ovennævnte **A** drejer sig om den elementære pligt til loyalt at medvirke til den arbejds metode, som er den gældende inden for den civile retspleje, nemlig den kontradiktoriske.

Sagsøgeren sidder inde med (i forhold til sagsøgte) begrænsede oplysninger, som er fremlagt i sagen.

Sagsøgte har pligt til på korrekt og ordentlig vis at respondere under loyal overholdelse af den kontradiktoriske proces. Pædagogisk fremstilles dette som at en procespart (og slet ikke en offentlig), ikke kan "gemme sig"

Ovennævnte **B** er tillige en sagsøgte påhvilende pligt.

C. Fremme sagen i behørigt tempo

Såvel i følge almindelig offentlig retlige regler, som i følge EMRK artikel 6, kan sagsøgte ikke trainere sagen, men skal effektivt bidrage til dennes fremme.

9.2. Den sagsøgte stat har hidtil ikke under sagerne (1) til (6) overholdt de under 9.1 nævnte forpligtelser, men forsøger at forsinke, besværliggøre og i nogen grad afspore sagens ordentlige oplysning

Det må desværre betegnes som ganske grænseoverskridende at sagsøgte under nærværende domstolsprøvelse, der er iværksat ved stævning af 13. september 2011 blandt andet har foretaget følgende:

Stævning i foreliggende sag blev indgivet til Københavns byret d. 13. september 2011. Stævning blev herefter sendt til forkyndelse hos sagsøgte, der opfordredes til at overholde svarfrist på 14 dage. Den 30. september 2011 gav Københavns byret sagsøgte forlængelse af frist for svarskrift, således at fristen blev udsat til d. 26. oktober 2011. Ved skrivelse af 20. oktober 2011 anmodede Kammeradvokaten igen om udsættelse af svarskrift. Sagen blev d. 25. oktober 2011 henvist til Østre landsret, hvorefter sagsøger indgav stævning hertil d. 28. oktober 2011. Ved skrivelse af 10. november 2011 udsattes sagen på svarskrift som skulle være landsretten i hænde senest d. 23. november 2011. Efter overskridelse af denne frist anmodede Kammeradvokaten d. 29. november for tredje gang om udsættelse af frist for svarskrift. Først d. 14. december 2011 afleverede Kammeradvokaten sit i nærværende sag.

I forhold til ovenstående redegørelse af sagsøgtes manglende overholdelse af svarfrister, da påstod Kammeradvokaten, at denne ikke havde modtaget Østre Landsrets skrivelse af 10. november 2011, hvor fristen for svarskrift blev udsat til senest o d. 23. november 2011. Kammeradvokaten har ikke fyldestgørende dokumenteret den påståede manglende modtagelse af skrivelsen fra Østre Landsret.

Det kan konstateres, at det åbenbart ligger indenfor sagsøgtes processtrategi i svarskriftet under svarskriftets pkt. 1.2 endog at bestride sagsøgerens advokatrepræsentation. Om dette henvises til sagsøgerens skrivelse til sagsøgte af 30. december 2011. Her har sagsøger anført følgende:

"Det fremsendte krav er stridende mod retsplejelovens system vedrørende advokaters stillingsfuldmagt og i øvrigt stridende mod reglerne om god advokatskik og kollegialitet. Når en sådan sag anlægges besidder sagsøgernes advokat selvsagt de dertil forudsatte fuldmagter og det er derfor ganske uhørt, at sagsøgtes advokat tillader sig at belaste sagen med et sådant krav, ligesom det ville være tilfældet dersom sagsøgeren stiller samme krav overfor sagsøgte. Håndhævelse af reglerne om god advokatskik falder udenfor nærværende sag og landsrettens saglige kompetence og må i givet fald fortsættes hos advokatmyndighederne, men at sagsøgeren finder, at det ville være passende, dersom denne alvorlige sag ikke i det hele skal belastes med den slags anliggender og går ud fra at forsvarsministeren må være af samme opfattelse."

Til dette har sagsøgte anført følgende 13. januar 2012:

"Det bemærkes, at modparten i medfør af retsplejelovens § 265, stk. 2, kan forlange, at der tilvejebringes et sådant bevis, jf. UfR 1971.229 SH, hvor en advokat, der repræsenterede et italiensk selskab af retten fik udsættelse til at fremskaffe bevis for sin procesfuldmagt samt i øvrigt Gomard, Civilprocessen, 6. udgave, side 370.

I Østre Landsrets sag nr. B-1627-07 anmodede Forsvarsministeriet ligeledes om, at advokaten for en afghansk statsborger med bopæl i Afghanistan tilvejebragte bevis for sin procesfuldmagt. I medfør af retsplejelovens § 265, stk. 2, fremlagde advokaten en af sagsøgeren underskrevet erklæring med reference til sagens påstande, som Østre Landsret i sagen fandt, udgjorde fornøden dokumentation, jf. Østre Landsrets kendelse af 20. maj 2008 (vedlagt).

Som anført i svarskriftet, pkt. 1.2, er anmodningen fra Forsvarsministeriet begrundet i, at der ikke med stævningen er fremlagt bilag, og det derfor ikke er muligt at identificere sagsøgeren og samtidig få bekræftet, om sagsøgeren er bekendt med, at der i Danmark føres en retssag på dennes vegne, som kan få økonomiske konsekvenser for sagsøgeren."

påståede handlinger berettiger til godtgørelsen, jf. erstatningsansvarslovens § 26."

Samtlige ovennævnte forhold henhører under sagsøgtes pligtmæssige oplysning af sagen.

Kammeradvokaten forsøger sig med det trick at gøre det til emner som det induktivt hævdes at sagsøgeren skal oplyse til bunds. Dette er selvsagt ikke muligt for sagsøgeren. Det er ej heller nogen pligt for sagsøgeren og et forsøg på at vende oplysningsforpligtelserne 180 grader rundt. Derimod råder sagsøgte over adgang og ressourcer til at oplyse sagen på disse områder. Dette **opfordres** sagsøgte til at gøre.

Sagsøgers indsigt er i væsentlig grad begrænset af den indsigt, sagsøger har fået i Forsvarsministeriets akter med videre. Oplysningerne i disse er grundlag for bevismaterialet i replikken. Forsvarsministeriet opfordres derfor til at fremkomme med yderligere relevant materiale.

Frederik Waage, ph.d. studerende (SDU), advokat udtaler søndag d. 7. oktober 2012 i Politikens artikel "Borgeren vs. staten":

- 1) "Frederik Waage mener med holdepunkter i retsplejeloven, at staten i en retssag har særlig pligt til at være saglig og objektiv, også selvom staten er repræsenteret af et privat advokatfirma."
- 2) *"Kammeradvokaten gør alt, hvad han overhovedet kan, for at vinde sagen. Det ligger i hans dna som advokat, og det ville jeg også selv være fristet til, hvis jeg arbejdede hos Kammeradvokaten. Den ensidige fokus på at svække borgerens retssikkerhed. Når det f.eks. handler om sociale rettigheder, er det netop ikke et spørgsmål om at vinde eller tabe."*
- 3) "I straffesager har anklagemyndigheden pligt til at være objektiv og også lægge det frem, som taler til gunst for den tiltalte. Men i civile sager, som der her er tale om, lægger parterne hver sin sag frem, og så afgør dommeren sagen på det grundlag."
- 4) Danske dommere foretager sig ikke noget selvstændigt undersøgende i en sag, forklarer Frederik Waage.

"Men modsat en privat part i en civil sag har staten en særlig forpligtelse til at være saglig og objektiv og i princippet lægge alt frem, også det, der taler til ugunst for staten. Men hvis Kammeradvokaten finder et dokument, der afslører, at staten har begået en stor fejl, fremlægger han så det i retten? Næppe. Han fører sagen, som arbejdede han for en privat klient. Og borgeren, som ikke har et apparat, der leverer ham dokumenter og papirer, må lede efter nålen i høstakken", siger Frederik Waage.

- 5) Han mener, at det ville være et mindre problem for staten at leve op til objektiviseringskravet, hvis man som mange steder i udlandet brugte statens egne embedsmænd i retssager:

"Hvis statens egne ansatte førte sagerne, ville de som embedsmænd føle sig forpligtet af de almindelige forvaltningsregler om at belyse alle sagens aspekter, før sagen afgøres. Det føler Kammeradvokaten sig ikke bundet af."

- 6) "Frederik Waage mener, at det er et problem for staten, at det samme firma i så mange år har været Kammeradvokat: "Advokatfirmaet har opbygget så stor viden om alle statens sager, at den langt overgår, hvad embedsmændene ved. Der er ikke et reelt modspil til Kammeradvokaten i de fleste ministerier, måske undtagen Justitsministeriet. I Skatteministeriet er der således en instruks om, at Kammeradvokaten selv kører sager, der ikke er principielle. Ministeriet hører ikke noget før regningen kommer".

Frederik Waage, ph.d. studerende (SDU), advokat udtaler søndag d. 7. oktober 2012 i Politikens artikel "Staten giver bonus for sejr over borgere":

- 7) Men selv om der i dag ikke er klare regler, så er Frederik Waage ikke i tvivl om, at staten efter retsplejeloven har en særlig forpligtelse til at optræde objektivt, når den er part i en retssag, også selv om det er Kammeradvokaten, der repræsenterer staten.

»Derfor er det problematisk, når Kammeradvokaten lader sig aflønne afhængigt af, om han vinder eller taber statens sager. Det kan opfattes sådan, at forberedelsen af sagen påvirkes af usaglige hensyn, nemlig advokatens honorar. Det går i en sag, hvor det er private mod private. Men ikke, når staten er den ene part«, siger Frederik Waage.

- 8) Han peger på, at Kammeradvokaten fører sager, som er meget indgribende mod borgeren, f.eks. skattesager og tvangsfjernelse af børn, men også store principielle sager, f.eks. om grundloven er overholdt i forbindelse med Danmarks deltagelse i krigen i Irak.

»Det er i forvejen meget omkostningstungt og tidskrævende for en borger at være oppe mod staten og dens advokat, Kammeradvokaten. Bonusordningen slår blot hovedet på sømmet. Det understreger, at borgeren har en næsten uoverstigelig modstander foran sig. Jeg ville som borger aldrig selv ønske at skulle anlægge sag mod staten, og det bliver ikke bedre af, at staten belønner sin advokat for at vinde«, siger Frederik Waage.

Eva Smith, professor dr. jur. i retsproces ved Københavns Universitet, udtaler søndag d. 7. oktober 2012 i Politikens artikel "Borgeren vs. staten":

- 1) "... Eva Smith kalder staten *"en formidabel modstander"* og siger, at der er et behov for større ligevægt mellem stat og borger.

"Men det skal man klare ved bedre adgang til fri proces og til bedre honorarer til borgerens advokat. Beløbene er så lave, at mange advokater ikke vil føre fri proces-sager. Og det er et retssikkerhedsproblem, hvis det er svært at få sin sag for domstolene", siger hun.

- 2) Eva Smith mener, at det er svært at se et alternativ til Kammeradvokaten:

"Det gør vel ikke den store forskel, om der et eller flere kammeradvokatkontorer. Det nuværende system har jo da i hvert fald den fordel, at ét kontor kender de særlige forpligtelser. Og man må da gå ud fra, at temaet for en retssag har været drøftet grundigt i det pågældende ministerium, og at de pågældende myndigheder er overvist om, at deres eget synspunkt er det rigtige."

Ole Espersen, tidligere justitsminister og dr.jur., udtaler søndag d. 7. oktober 2012 i Politikens artikel "Borgeren vs. staten":

- 1) "Ole Espersen mener, at Kammeradvokatordningen opleves som en salgs *"monopol på at have ret"*:

"Hvorfor skal ét kontor repræsentere staten i alle sager? Andre kontorer har også eksperter, og ved at sprede sig på flere vil staten være med til at opbygge yderligere ekspertise rundt omkring. En spredning giver en mere hæderlig og gennemsigtig proces".

- 2) Den tidligere justitsminister mener, at *"følelsen af afmægtighed giver afmægtighed"*, og at *"borgeren opgiver undervejs, fordi modparten er så overvældende"*.